



# Landbou skeep hoop

Heelwat dubbelsyfer-groei lê nog in die Suid-Afrikaanse landbou opgesluit. As alle belanghebbendes tot 'n vergelyk kan kom en bereid is om saam te werk, kan dié groei tot voordeel van almal ontsluit word.

**N**amate die ekonomies aktiewe deel van die bevolking meer aktief begin raak, lyk dit of die ekonomie besig is om te herstel. Dit is ook gunstig dat die president van die Reserwebank die idee verwerp dat grootskaalse kwantitatiewe verligting in hierdie stadium noodsaaklik is.

Dit is gunstig dat die mynbou-sektor se uitset in Junie met 59% toegeneem het teenoor Mei, en dat kleinhandelverkope in dieselfde tydperk met 75% toegeneem het. Dit beteken verbruikers se ekonomiese aktiwiteit en verbruik is besig om te herstel.

Al het motorverkope in die tweede kwartaal van 2020 met 49,1% gedaal teenoor die tweede kwartaal van 2019, het maandelikse motorverkope van 8 790 voertuie wat in Maart vanjaar verkoop is, herstel tot 47 313 voertuie wat in Junie verkoop is.

Voertuigverkope herstel nou na die meer normale 55 000 verkope per maand soos in Februarie 2020. Dié syfers dui op wesenlike ekonomiese herstel ondanks Covid-19-inperkingsreëls.

## GROEI OP KORT TERMYN

Dit is belangrik om kennis te neem van hierdie ontwikkelinge omdat dit uiteindelik die groter verbruik van graan en oliesaadprodukte ondersteun.

Die jongste ekonomiese inligting dui daarop dat groothandelaars in landbougrondstowwe en lewende hawe die grootste bydrae gelewer het tot herstel op 'n jaargrondslag wat die totale verkoopsyfers in die groothandel betref. Die groothandelverkope in landbougrondstowwe en lewende hawe het op 'n jaar-

grondslag met 20% toegeneem.

Die omvang van handelsbanke se kommoditeitsfinansiering in byvoorbeeld graan en oliesade dui ook daarop dat vanjaar 'n rekordjaar kan wees. Hierdie prestasie ten opsigte van handel in die landbouwaardeketting is in sterk teenstelling met die daling van 6% op 'n jaargrondslag in Junie se totale syfer vir groot-handelverkope.

Daar is genoeg rede vir belanghebbendes in die landbouwaardeketting om groter vertroue oor die volgende 12 maande te hê. Die rand behoort steeds oor 'n jaar van nou af teen dieselfde vlakke te verhandel. Private besteding behoort oor 'n jaar met 3% te styg. Voedselprysinflasie kan op 'n jaargrondslag met tot 4,6% styg. Dit is nie sleg nie as in ag geneem word dat die prys van Brent-ruolie na verwagting op 'n jaargrondslag met 10% kan styg namate die internasionale ekonomie herstel.

Suid-Afrika is selfvoorsienend wat voedselproduksie betref. Daarom is die land bevoorreg dat voedselpryse nie die ingevoerde voedselprysinflasie navorolg nie. Rentekoerse gaan na verwagting eers oor 'n jaar met 25 basispunte styg. Dit behoort die belegging in die landbou verder te stimuleer. Die verwagte ekonomiese groei kan volgende jaar van 'n lae basis af tot 9% in die tweede kwartaal en tot 5% in die derde kwartaal toeneem.

Maak seker jou besigheid is reg geposisioneer om voordeel hieruit te trek. Die sakeomgewing behoort in die volgende jaar minder wisselvallig te wees.

## GROEI OP LANG TERMYN

Volgens die buro vir voedsel- en landboubeleid (BFAP) gaan landbou-uitvoer oor die volgende

tien jaar aansienlik toeneem en toenemend druk op die uitvoerinfrastruktuur plaas.

Die voorvereiste vir groei is eerstens voldoende kapitaalbelegging in 'n beleidsomgewing wat beleggingsvriendelik is. Landbouproduksie is divers. Die belegging in permanente gewasse is kapitaalintensief en dit duur lank voordat 'n opbrengs op kapitaal verdien word.

Tweedens moet groei plaasvind vanweë vennootskappe vanuit die private én openbare sektor met die bestaande landbouwaardekettings.

Derdens kan swakker benutte hulpbronne 'n groot rol speel in gebiede met die potensiaal om byvoorbeeld verbouing onder besproeiing meer produktief te maak. Volgens BFAP word besproeiingskemaagronde van sowat 30 000 ha tot 40 000 ha nie optimaal benut nie.

Vierdens moet ons dit wat ons reeds het, doeltreffender probeer benut. In die Wes-Kaap het die oppervlak onder beskerming (nette) aansienlik gegroei en só is die produktiwiteit van bestaande hulpbronne aansienlik verhoog.

Nog 'n voorvereiste vir groei is beter beleidsondersteuning. Invoertariewe kan in sekere gevalle 'n groot verskil maak, byvoorbeeld in die koringbedryf waar die aangeplante hektare met behulp van beleidsondersteuning gestabiliseer het. Beleid wat invoervervanging ondersteun het, het tot 'n wesenlike groei in sojaboonproduksie gelei.

Die doeltreffende maatreëls wat die invoer van pluimvee-produkte beperk, het die produksie in die pluimveebedryf wesenlik ondersteun tesame met 'n kostedoeltreffende graan- en oliesade-produktebedryf.

Suid-Afrika is 'n netto uitvoer-

der van verwerkte landbouprodukte, terwyl ander Afrikalande suid van die Sahara groot invoerders van verwerkte produkte is.

Laastens moet meer aandag gegee word aan klimaatsverandering en die impak daarvan op landbouproduksiestelsels, veral in die westelike produksiegebied. Klimaatsverandering gaan 'n groot impak hê op die navorsings- en ontwikkelingsprogramme in Suid-Afrika.

Die tegnologiese ontwikkelings wat die vierde industriële revolusie meebring, gaan noodsaaklik wees om die skaars hulpbronne optimaal te benut en te voorkom dat produksie in sekere gebiede marginaal raak.

## MEER PRODUKSIE

Prof. Ferdi Meyer, direkteur van BFAP, sê die vier gebiede waarop die landbou klem behoort te lê om produksie in Suid-Afrika op 'n gekoördineerde wyse te optimaliseer, sluit die volgende in:

- 'n Beleggingsvriendelike omgewing met volke sekerheid oor grondeienaarskap en toegang tot water, en voldoende veiligheid op plaasvlak.
- Voldoende ondersteuning en vernuwings, waaronder finansiering, voorligtingsondersteuning en goeie inligtingstelsels.
- Voldoende infrastruktuur, soos paaie, elektrisiteit, varsproduktemarkte en haweinfrastruktuur wat voldoen aan toekomstige uitvoerbehoefes.
- Groter marktoegang, wat nodig gaan wees danksy suksesvolle bilaterale handelsooreenkomste. **LBW**

BRONNE: Absa-navorsing, BFAP, Graan SA en Statistieke Suid-Afrika.

*Mnr. Wessel Lemmer is hoofbestuurder van AgbizGrain.*